

Лекція 6. Психолінгвістична модель процесу сприйняття висловлення

1. Моторний/сенсорний принцип сприйняття мовлення.
2. Активні/пасивні теорії сприйняття мовлення.
3. Когнітивні моделі сприйняття мовлення.
4. Психолінгвістичні моделі сприйняття мовлення

СИНОПСИС (Лекція 6)

- ❖ Процес сприйняття висловлення є продовженням процесу породження, через те, що кожного разу ми намагаємось не лише зрозуміти те, що говорять інші, але й те, що говоримо самі.
- ❖ Як і в процесі породження висловлення, сприйняття починається з **потреби**. Потреби зрозуміти те, що було висловлено. За цим стоїть глибока думка: співвіднести свою потребу з потребою оточуючого світу. Співвіднести свою особисту потребу з позицією іншого. Співвіднести свій когнітивний, чуттєвий, емоційний фон з когнітивним, чуттєвим, емоційним фоном мовця.
- ❖ Далі як і в процесі породження висловлення виникає **мотив-ціль-включення механізму орієнтування у дійсності (МОД) – внутрішня програма**.
- ❖ Відмінність від процесу породження висловлення – отримання **готових акустичних, візуальних, графічних знаків**, що впливають на чуттєві органи (рецептори). Долучаються контекст та зовнішні умови, наприклад наявність шумів.
- ❖ Знаки привласнюють певні значення. **Семантизація** відбувається через модулі: лексичний, синтаксичний, морфологічний, інтонаційний, логічний та інші. **Значення** виникають під тиском впливу знаків, контексту, зовнішніх умов та МОД.
- ❖ Далі – **аналіз-синтез. УПЗК, схема внутрішньої програми**, по суті завершують момент процесу сприйняття інформації.
- ❖ Діє потужний механізм **прогнозування**, попереднє виведення знань.
- ❖ Заключний момент – **контроль, звірення, корекція**.
- ❖ **Схема корегувальних сил :**
- ❖ Ступінь розвитку комунікативного досвіду ;
- ❖ Фактор адресата, уявлення про мовця, певні очікування , ефект обманутого очікування.
- ❖ Все, що відбувається далі, залежить від **потреби**. Але в процесі породження та сприйняття висловлення відбуваються зміни, особливо під впливом МОД.
- ❖ Існує багато причин лише часткового перетинання просторів адресанта та адресата:
- ❖ Незнання істинної цілі висловлення адресатом
- ❖ Недостатня ступінь знайомства з адресантом
- ❖ Незнайома галузь спілкування
- ❖ Різна інтегрована мова, в залежності від культури, освіти, підготовки, здібностей.